

Themabijeenkomst beleidskader landbouw en voedsel 2030- 25 maart

Beantwoording openstaande vragen

Nr	Fractie	Vraag	Antwoord
1	VVD	Wat is er nog over van 75 miljoen? En wat gaat de gedeputeerde doen als deze middelen op zijn?	Er resteert nog ongeveer € 8,4 mln. per 1/1/'22 aan inzetbare programmatische middelen en er is nog € 10 mln. beschikbaar aan revolverende middelen. Daarnaast is van het beschikbare budget dat bedoeld is om extra grond aan natuurinclusieve bedrijven toe te voegen (ad € 30 mln.) nog een flink deel beschikbaar. Dit geld is wel gelabeld.
2		Future foods is belangrijk voor innovatie en verdienvermogen van Brabant. Is er al iets meer bekend over innovatiecoalitie? Er is verzocht in een memo een nadere toelichting te geven op het thema mest in het beleidskader.	Met de Innovatiecoalitie worden vanuit programma Economie, Kennis en Talentontwikkeling stappen gezet die nodig zijn om te komen tot Eiwittransitie. De focus ligt daarbij op procestechnologie, omdat deze technologie ons helpt om te komen tot de verwerking van grondstoffen, die steeds meer circulair zullen zijn (gesloten kringlopen) en helpt bij de verwerking van plantaardige eiwitten in te vermarkten eindproducten. Vaststelling van de innovatiecoalitie ligt binnenkort ter besluitvorming voor in GS. Zie memo mest.
3	CDA	Hoe gaat het beleidskader de ambitie om innovatie te stimuleren faciliteren?	Dit gaan we in de Uitvoeringsagenda Landbouw en Voedsel 2022-2023 concreet uitwerken. Hierbij kan worden gedacht aan: • De reeds in gang gezette innovatie-samenwerking met triple-helices en BOM, gericht op thema's 'smart farming', 'smart processing', reststroomverwaarding, tegengaan voedselverspilling, eiwittransitie en 'future foods'. • Doorgaan met de samenwerking provincie-ZLTO in het Landbouw Innovatie bureau Brabant. • In verdere samenwerking met de gedeputeerde Economie, Kennis en Talentontwikkeling werken aan een ondersteunend ecosysteem (goed onderwijs, arbeidsmarkt, proeftuinen, verbinding met kennisinstellingen, start-up-beleid, etc.)

			In de taskforce innovatieve stalsystemen blijven we inzetten op stalinnovatie.
4		Wat kan er op dit moment gezegd worden over de financiering van ambtelijke capaciteit na 2023?	Het uitgangspunt op dit moment is dat financiering van Landbouw & Voedsel, naast de basisformatie, uit de programma's zal moeten komen.
5		Er wordt aandacht gevraagd voor jonge boeren. Komt er een plan of een aanpak voor jonge boeren Hoe gaan we de middelen van het rijk (Stikstoffonds) op tijd voor de Brabantse veehouders beschikbaar krijgen? Hoe ziet die tijdslijn er uit?	Ja, er is al aandacht voor jonge boeren en die aandacht zal worden doorgezet. Zo zijn er extra mogelijkheden voor jonge boeren ihkv de First Movers Regeling, ondersteunen we de Jonge Boeren Regeling ihkv de Europese POP-regeling en hebben we een gezamenlijk programma met de BAJK. In de uitvoeringsagenda zal nadere uitwerking worden gegeven aan de aanpak voor jonge boeren. We zitten daar op het vinkentouw. We zien in concrete zin 2 mogelijkheden: 1. We zijn in overleg met het ministerie van LNV om in het 3^e kwartaal 2022 een subsidieregeling te kunnen laten starten gericht op het financieel ondersteunen van innovatieve stalsystemen (let wel: geen luchtwassers). We gaan onderzoeken of – in samenwerking met onze provincie - de regeling zodanig kan worden vormgegeven dat alle belangstellende veehouders in Brabant er gebruik van kunnen maken. Onze veehouders hebben dan naar verwachting einde 2022 duidelijkheid over een mogelijke financiële ondersteuning. Daarmee zou de belangrijkste tijds-klem in relatie tot de rijksmiddelen en de datum van 1/1/'24 worden opgelost. 2. Er wordt, naar verwachting, € 1 mrd. (landelijk) van het stikstoffonds naar voren getrokken. GS zal, met als belangrijk uitgangspunt het beleidskader L&V, uiterlijk 1 mei a.s. hiervoor een propositie doen. Dit betreft middelen die in het tijdvak 2022 en 2023 moeten worden besteed. Het rijk is voornemens om in juli hier een besluit over te nemen zodat het Brabantse deel van deze € 1 mrd. in Q3 beschikbaar zal kunnen komen. Wij ontwikkelen een voorstel waarmee we een breder beroep doen op deze Rijksmiddelen dan alleen voor innovatieve stalsystemen. Conform o.a. ons beleidskader is ons voorstel ook gericht op middelen voor de opkoop en

			afwaardering van gronden, bevordering natuurinclusieve landbouw, robuuster maken natuur, innovatie landbouw, extra inzet personeel provincie etc. Daarnaast zal de provincie meteen daarna overleg plegen met het rijk en andere provincies om een proportioneel deel van de overige € 24 mrd. te kunnen inzetten in Brabant. Overigens wordt, naar verwachting, tot en met 2026 in totaal ca. 6,8 miljard hiervan beschikbaar gesteld.
6	GroenLinks	Er zijn nog veel vragen over mest. In het beleidskader is het kader voor mest onvoldoende uitgewerkt voor vertaling naar uitvoeringsagenda.	Zie memo mest
7		Hoe wordt er vanuit het beleidskader bijgedragen aan water en bodem doelen en hoe gaan we waterverbruik terugdringen?	Bijdragen aan bodem en water worden op verschillende wijzen ingevuld: - vanuit het opschalen van biologische landbouw (15 % totale landbouwareaal) en natuurinclusieve landbouw (500 bedrijven) - het stimuleren van kringlooplandbouw - het inzetten van de biodiversiteitsmonitor melkveehouderij (met ruim 500 deelnemers, deels overlappend met natuurinclusieve en biologische agrariërs). - Ontwikkeling en inzet van de biodiversiteitsmonitor akkerbouw - het stimuleren van precisielandbouw (smart farming), waardoor de bodem minder wordt belast, minder en gericht gewasbescherming en water toediening ingezet kan worden . - Bodem Up programma, gezamenlijk met de waterschappen en Brabant, waarmee door de inzet van bodemcoaches en de ontwikkeling van digitale monitoring gericht bodemverbetering plaats vindt. - Doorontwikkeling van het Bedrijfsbodem-en waterplan dat, conform het grondwaterconvenant, de grondslag gaat vormen voor berekening. - Brabant bemest beter met als basis kringlooplandbouw. - De focus op een gezonde bodem draagt bij aan een betere waterberging . Daarnaast nemen we vanuit het beleidskader deel aan het gebiedsproces voor de groene en blauwe opgave (GGA) waarbinnen wordt ingezet op een verbetering van het water- en bodemsysteem en reductie van het watergebruik.

8	Hoe gaat er invulling gegeven worden aan het verkleinen van het risico van zoönose? Alleen emissies terugdringen. Geven we dan op een goede wijze invulling aan het voorzorgsbeginsel? Welk deel van de middelen zijn gereserveerd voor stimuleren van ecosysteemdiensten?	Het bevorderen van diergezondheid en voorkomen van overdracht van besmettelijke dierziekten is primair geregeld in de diergezondheidswetgeving (Wet dieren). Het is vooral de landelijke overheid die betrokken is bij de preventie en bestrijding van zoönose. Naast besmetting via voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong, kan de besmetting van mensen door landbouwhuisdieren optreden via direct contact, via vectoren (zoals teken of insecten) of via de lucht. De provincie pakt daarom haar rol op het gebied van emissies via de lucht en kennisdeling. Maar ook in de BZV (Brabantse Zorgvuldigheidsscore) is aandacht voor zoönose in de maatlat zoönose/diergezondheid. De provincie Noord-Brabant is medefinanciering van het Kennisplatform Veehouderij en humane gezondheid waarin onafhankelijke kennis wordt gedeeld. Het kabinet heeft, in het regeerakkoord, daarnaast geconcludeerd dat het risico op de verspreiding van zoönose een extra en belangrijke reden is om zorgvuldig te kijken naar de inpassing van de veehouderij in het landelijk gebied. Landelijke experts is gevraagd bestaande modellen, kennis en ervaring te inventariseren en te beoordelen door aan te geven welke factoren invloed hebben op die transmissie. De aangrijpingspunten die hieruit zullen komen helpen om de risico's op de verspreiding van dierziekten en zoönose tussen veehouderijen in Nederland verder te verkleinen. Er is niet specifiek een bedrag gereserveerd voor het stimuleren van ecosysteemdiensten. Deze liften mee in: • de individuele coaching van agrariërs in het omschakelen van hun bedrijfsvoering naar natuurinclusieve landbouw en opstellen van het businessplan wat tevens in gaat op het verdienmodel; • in de financiering van bovenwettelijke prestaties voor melkveehouders die deelnemen aan de biodiversiteitsmonitor. Deze melkveehouders kunnen jaarlijks voor maximaal €5000 (looptijd 3 jaar) worden beloond voor de geleverde diensten m.b.t. milieu, biodiversiteit en landschap. • De inzet vanuit natuurmiddelen voor de ANLV's. • De uitwerking van het GLB -NSP (Nationaal Strategisch plan voor 2023-2027)
---	--	---

		Worden de relatieve termen bijv. bij doelstellingen en indicatoren in de UA uitgewerkt? Welke bijdrage levert de landbouw aan de gezondheid van Brabanders?	In de uitvoeringsagenda worden de doelstellingen uitgewerkt door het beschrijven van de beoogde resultaten voor 2022/2023. Het programma Landbouw en voedsel draagt bij aan de gezondheid van de Brabander (de doelstelling drie gezonde levensjaren erbij voor iedere Brabander) door te werken aan het verminderen van emissies vanuit de landbouw (fijnstof, ammoniak, gewasbeschermingsmiddelen en geur). Dit heeft een positief effect op de gezondheid van Brabanders door een schonere lucht, bodem en water en via het effect op klimaatmitigatie en -adaptatie. We werken op verschillende manieren aan het verminderen van emissies vanuit de landbouw zoals stimuleren van andere landbouwvormen (natuurinclusief, kringlooplandbouw), stimuleren van innovatieve stalsystemen, stimuleren van precisielandbouw en het stellen van regels in de omgevingsverordening. Natuurinclusieve en biologische landbouw zorgen bovendien voor meer natuur en meer divers landschap, wat ook bijdraagt aan de gezondheid van de Brabander. Daarnaast draagt het beleidskader bij aan de gezondheid van de Brabander doordat wordt ingezet op productie van gezond en duurzaam geproduceerd voedsel van dichtbij en meer productie van plantaardig voedsel in Brabant. Hierdoor dragen we bij aan betere voedingspatronen en daardoor de gezondheid van de Brabander. De eiwittransitie biedt de Brabant bovendien marktkansen in Brabant en heeft een positief effect op zowel klimaatmitigatie en -adaptatie. De multifunctionele landbouw biedt bovendien in de vorm van zorgvoorzieningen (o.a. kinderdagverblijven, dagbesteding) en recreatie faciliteiten toegevoegde waarde voor het welbevinden en daarmee de gezondheid van Brabanders.
9	GroenLinks en PvdA	Kaders voor mest zijn onduidelijk en niet concreet ingevuld in het beleidskader. Wat betekent dit voor de uitvoeringsagenda?	Zie memo mest
10	PvdA	Mooie basis met mooie doelen, maar vinden het lastig gegeven dat uit plan MER blijkt dat de doelen niet gehaald gaan worden. Is ook vraag van Lokaal Brabant.	We hebben grote opgaven in Brabant op het gebied van bodem, water, biodiversiteit en natuurkwaliteit. Het kost tijd om een transitie in de landbouw te realiseren en de knelpunten aan te pakken. De provincie wil deze transitie stimuleren, ondersteunen en versnellen, maar kan dit

		Hoe gaan we de plannen van het Rijk betrekken bij het realiseren van onze doelen? Kunnen we aangeven wat we van het rijk verwachten?	niet alleen realiseren. De bevoegdheden en middelen van een provincie zijn onvoldoende om te kunnen bewerkstelligen dat alle omgevingsdoelen worden gerealiseerd. Dit wordt bevestigd in de plan MER en hierin wordt aanbevolen sterk in te zetten op monitoring en samenwerking . Ons uitgangspunt is dan ook de landbouwtransitie in samenwerking met de hele keten tot stand te brengen. Daarbij zijn ook de invloed van het Rijk en Europa groot, zowel voor regelgeving (mestwetgeving, gewasbeschermingsmiddelen) als het beschikbaar stellen van middelen. Wat dat betreft is het perspectief positief: met het Nationaal Programma Landelijk Gebied en de middelen uit het coalitieakkoord zullen we naar verwachting heel ver gaan komen met het halen van de doelstellingen. Ook met het addendum op het 7^e actieprogramma van de nitraatrichtlijn zet het Rijk vol in op het realiseren van de natuur-, bodem- en waterkwaliteitsdoelstellingen. In Brabant zal ook het besluit dat ‘verouderde’ stalsystemen in 2024 moeten zijn aangepast een belangrijke bijdrage gaan leveren , evenals de verschillende programma’s op het gebied van bodem en water (zie 7) .In de gebiedsgerichte aanpak wordt nadere invulling gegeven aan het halen van de doelstellingen op het gebied van water en natuur en is een instrumentenkoffer in ontwikkeling die ons hiertoe ook in staat stelt. Zie ook het antwoord bij 5.
11		Gangbare landbouw komt nog meer onder druk te staan qua verdienvermogen. Hoe gaan we hiermee om?	De verschillen tussen de sectoren voor wat betreft het verdienvermogen zijn groot, variëren soms in de tijd en bovendien zijn de verschillen binnen een sector groot. Uiteindelijk is het uiteraard aan de ondernemers zelf om het verdienvermogen van hun bedrijf op een adequaat peil te houden door in te spelen op de marktontwikkelingen en om te gaan met de eisen die de omgeving aan de onderneming stelt. De provincie speelt hierbij een afgeleide rol en probeert vooral bij te dragen door het faciliteren van innovaties waardoor Brabantse en Nederlandse ondernemers in een internationale markt de concurrentie het hoofd kunnen blijven bieden. In enige mate ondersteunen we door subsidies, bijv. bij de First Movers Regeling voor stalsystemen. We zullen er sterk op in zetten dat de rijksmiddelen voor stalinnovaties voor de Brabantse boeren op tijd beschikbaar komen.

			We zullen ons ook sterk maken – samen met andere partijen - dat de verdeling van de marges in de keten zullen bijdragen een voldoende verdienmodel voor de primaire sectoren. Onze invloed is hier overigens beperkt. En we zullen er op inzetten – in het kader van de gebiedsgerichte aanpak - dat er ook wordt gewerkt aan structuurverbetering van de landbouw, voor grondgebonden bedrijven door het verbeteren van de verkavelingsstructuur.
12		Een structuurkaart van Brabant geeft duidelijkheid en biedt perspectief, ook in relatie tot de gebiedsgerichte aanpak. Waarom gaan we die niet ontwikkelen?	Deze kaart zal vooral met de betreffende lokale spelers in de GGA-gebieden bottom-up tot stand komen, gebruikmakend van alle lokale gebiedskennis.
13	Groep Rutjens	Er wordt aandacht gevraagd voor een impactanalyse van de oorlog in Oekraïne op Brabant in relatie tot het beleidskader.	Op verzoek van minister Staghout heeft Wageningen Economisch Research (WEcR) een onderzoek uitgevoerd naar de effecten van de crisis in Oekraïne op voedselzekerheid. Op 23 maart jl. heeft de minister hierover een kamerbrief inclusief het rapport gedeeld met de Tweede Kamer (link rapport en kamerbrief), uit het rapport blijkt <i>dat met uitzondering van de gebieden die getroffen worden door de huidige humanitaire crisis in Oekraïne, er vooralsnog geen tekort is aan voedsel: er is voldoende. Dit geldt zowel mondiaal, als in de EU of Nederland. De problemen zitten nu vooral in de toegang tot voedsel, wat vooral een gevolg is van de stijgende prijzen voor voedsel.</i> Effect is voorlopig terug te zien in de stijgende prijzen als gevolg van duurdere grondstoffen en duurdere energiekosten. Daarbij moet opgemerkt worden dat de prijzen al aan het stijgen waren voordat er sprake was van oorlog in Oekraïne. Er is dus voldoende voedsel, mondiaal vooralsnog geen tekort. Uit het rapport blijkt wel dat schaarste kan optreden bij sommige producten, maar dit wordt niet als een bedreiging gezien voor de voedselzekerheid omdat er voldoende alternatieven zijn. Voor effecten op de langere termijn wordt nader onderzoek gedaan.

			Minister Staghouwer pleit, door een dreigend kunstmesttekort t.g.v. de Oekraïne oorlog, in Europees verband wel voor “groene kunstmest” d.w.z. het verwerken van dierlijke mest tot kunstmestvervangers wat nu nog door Europese regelgeving wordt belemmerd. De markt voor energie en voedsel is mondiaal en wordt beïnvloed door factoren waar we als provincie (vaak) geen invloed op hebben. Als Brabant moeten we zorgen dat we op nationale en Europese schaal samenwerking blijven opzoeken en kansen pakken als die zich voordoen. Het beleidskader sluit daarbij aan; we kunnen het niet alleen en we zijn adaptief.
14	Groep Rutjens en Groep de Bie Lokaal Brabant	Is het beleidskader al niet achterhaald beleid door de gevolgen van de oorlog in Oekraïne? Met name op thema's zoals voedselzekerheid en voedselbetaalbaarheid. Geven we gehoor aan de oproep van de EU om extra voedsel te produceren? Is het niet verstandig om gegeven de situatie in Oekraïne besluitvorming van het beleidskader uit te stellen totdat bekend is wat het voor gevolgen zal hebben? Luchtwassers in de kalverhouderij bieden niet voor alle problemen een oplossing, m.n. niet voor mest, hoe ziet GS dat?	Het beleidskader is niet achterhaald. In het beleidskader wordt een consistent en wenkend toekomstperspectief geschetst voor 2030. We zien nu effecten van ontwikkelingen op het wereldtoneel en dat zal in de toekomst blijven gebeuren. Voor Brabant is het de uitdaging om zich daar flexibel in op te stellen en aan te passen. Zie ook antwoord bij 13. De EU houdt vast aan de boer-tot-bordstrategie als onderdeel van de Green Deal. Het Europees Parlement heeft gevraagd om een onderzoek naar de effecten op voedselzekerheid en wordt er aandacht gevraagd voor (verhoogde) voedselproductie. Wij blijven dit uiteraard samen met het Rijk volgen en wachten het onderzoek af. Eerste effecten zijn inmiddels bekend. Zie ook antwoord bij 13. Het is moeilijk te voorspellen hoe lang de crisis in Oekraïne zal duren en hoe lang de effecten hiervan voelbaar zullen zijn. Juist door het vaststellen van het beleidskader hebben we vanuit Brabant een duidelijke propositie richting het Rijk en EU. Stalsystemen die uitgaan van scheiden aan de bron zijn in de kalverhouderij nog niet ver genoeg ontwikkeld. De kans is dan ook groot dat een flink gedeelte van de kalverhouders gaat kiezen voor een luchtwasser. Op langere termijn is een ontwikkeling voorzien van stalsystemen met gescheiden meststromen die voordelen bieden bij verdere mestbewerking.

15	PvdD	Er wordt aandacht gevraagd voor de psychologische hulp/ondersteuning aan boeren in deze transitie. Gaan we daar iets in betekenen? Hoe kunnen we het meest duurzaam in Europa zijn en de doelen op het gebied van natuur-en milieu niet realiseren?	De provincie voorziet daar reeds in, samen met gemeenten en ZLTO. Daartoe is er het Ondersteuningsnetwerk opgericht en wordt gewerkt met het instrument VAB-impuls. Het Ondersteuningsnetwerk is er op gericht dat er een individueel contact ontstaat met ruimte voor maatwerk vanuit de gemeente met de ondernemer en het gezin. De VAB-impuls is een instrument waardoor de ondernemer en het gezin kunnen worden ondersteund door onafhankelijke deskundigen bij het bepalen en ontwikkelen van het verdere verloop van het bedrijf: doorgaan, omschakelen of stoppen. Hier wordt gerefereerd aan de uitkomsten van de plan MER. Voor alle uitkomsten geldt dat de bevoegdheden en middelen van een provincie onvoldoende zijn om te kunnen bewerkstelligen dat alle omgevingsdoelen worden gerealiseerd. Belangrijke bevoegdheden (mestwetgeving, gewasbeschermingsmiddelen) liggen bij het rijk en soms bij de Europese Commissie. Een en ander doet niets af aan de provinciale ambitie om de landbouw voor wat betreft duurzaamheid te willen behoren tot de Europese top. Voor de realisatie ervan is inzet van vele partijen noodzakelijk (Zie ook antwoord bij 10)
16		Komt de uitvoeringsagenda eiwittransitie voordat er duidelijkheid is over innovatiecoalitie eiwittransitie? En is dat verstandig?	De uitvoeringsagenda eiwittransitie zal een onderdeel zijn van de uitvoeringsagenda landbouw en voedsel. In de tijd gezien zal de innovatiecoalitie eiwittransitie/procestechnologie waarschijnlijk eerder verschijnen dan de Uitvoeringsagenda Landbouw en Voedsel.
17	CU/SGP	Met dit beleidskader komt er nog meer regeldruk op de boeren in Brabant. In hoeverre is dit haalbaar en betaalbaar? Zijn de middelen van het rijk (Stikstoffonds) op tijd beschikbaar voor de Brabantse veehouders? Hoe ziet die tijdslijn er uit?	Dit beleidskader leidt niet tot een grotere regeldruk op de boeren. Zie antwoord bij 5.

18	SP	Is er een mogelijkheid voor het toevoegen van 2 aanvullende hoofddoelstellingen in het beleidskader? Er wordt aangegeven de menselijke kant van boeren/dierenwelzijn en dat eerlijke prijs voor hun producten op hoofddoelstelling niveau worden gemist.	De menselijke kant van boeren, dierenwelzijn en een eerlijke prijs voor hun producten zijn inderdaad belangrijke aspecten in de transitie naar een duurzame landbouw- en voedselketen. Deze aspecten maken impliciet onderdeel uit van de doelstellingen meest duurzame en economisch toonaangevend. We moeten ons er wel van bewust zijn dat we helaas als provincie een beperkte invloed kunnen hebben op beide aspecten. We ontkomen er niet aan dat mede als gevolg van autonome ontwikkelingen en de eisen vanuit de maatschappij er boeren zullen zijn die keuzes moeten maken ten aanzien van het verdere verloop van hun bedrijf. Via het ondersteuningsnetwerk hebben we aandacht voor de menselijke kant hierbij (zie antwoord bij 15). Ook voor een eerlijke prijs zal de provincie – samen met andere provincies en rijk – in overleg gaan met ketenpartijen. De invloed van de provincie op de prijsvorming en margeverdeling in de keten is evenwel beperkt.
19		Welke actie(s) gaan wij ondernemen om retail te stimuleren om een goede prijs voor de producten te betalen? Gaan we een transitiefonds/omschakelfonds instellen om bijvoorbeeld biologische landbouw te stimuleren?	De provincie gaat –samen met andere provincies en rijk- in overleg hierover. De invloed van de provincie(s) op de prijsvorming en margeverdeling in de ketens is evenwel beperkt. Ja, we zijn momenteel aan het onderzoeken hoe we dit vorm zouden kunnen geven.
20	D66	Er wordt aangegeven dat er duidelijkere kaders nodig zijn voor mest voordat er besluitvorming over plaats kan vinden. Zet dit beleidskader deur open voor meer mest(verwerking) in Brabant?	Er is geen sprake van het openzetten van de deur in Brabant voor meer mestbewerking van buitenaf. Zie memo mest.
21		Er is een sterke focus op innovatieve oplossingen en op high tech. Moet er niet meer nadruk komen op agro ecologische oplossingen?	Naast de aandacht voor precisielandbouw m.b.v. high tech, is er ook zeker aandacht voor agro-ecologische kennisontwikkeling: we ondersteunen kennisnetwerken in het kader van strokenteelt en voedselbossen en we werken samen met de Boerderij van de Toekomst in Lelystad: het centrum voor Agro-ecologie en technologie. Er is ook sprake van wisselwerking tussen systemen en oplossingen. Zo zien we dat enerzijds goede ervaring wordt opgedaan in gangbare bedrijven

			met elementen van biologische bedrijfsvoering. En, dat anderzijds biologische bedrijven op zoek zijn naar high tech toepassingen om te kunnen voorzien in de benodigde capaciteit die in de vorm van menskracht steeds schaarser aan het worden is.
22		Hoe ziet de gedeputeerde de verhouding tussen high en low tech innovatie in het beleidskader? Gaan we niet door rijk en EU op de vingers getikt worden als de doelstellingen niet gehaald worden?	Beiden zijn nuttig en noodzakelijk, bieden een eigen inbreng en kunnen elkaar versterken. Zo vraagt de ontwikkeling van stroteelt (3m. breed) een geheel nieuwe (high tech) vorm van mechanisatie: nieuwe, lichte en slimme machines. Voor zover het zuiver provinciale doelen betreft is het aan Provinciale Staten om hierover te oordelen. Indien de doelen een afgeleide zijn van EU-normen, zoals bv opgenomen in de kaderrichtlijn Water is voor de EU de nationale overheid het aanspreekpunt. Wanneer lagere overheden Europese regels niet naleven, kan de rijksoverheid deze overheden aanspreken. De wet Naleving Europese regelgeving publieke entiteiten biedt hiervoor verschillende instrumenten. Het Rijk kan bijvoorbeeld • een bijzondere aanwijzing geven als de provincie niet voldoet aan de Europeesrechtelijke verplichtingen, of • een opgelegde boete of dwangsom die haar door Europa is opgelegd, te verhalen op de provincie die de regels geschonden heeft. We zetten ons dan ook voluit in op het tijdig behalen van de doelstellingen.
23	PVV	Waarom wil de provincie de eiwittransitie aanjagen?	De eiwittransitie draagt bij aan de volgende provinciale doelen: • verduurzamen van het voedselsysteem; • verbeteren van het verdienvermogen van boeren, toeleveranciers en producten; • versterken van de regionale economie en leefbaarheid van het platteland; • versterken kennis-/concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven. Brabant kan Nederland niet volledig voorzien in de eiwitbehoefte, maar kan met haar hoge kennisniveau van landbouw en voedingsindustrie een bijdrage leveren aan een geslaagde eiwittransitie in Nederland, mits zaken als beleidsstrategie en instrumentarium hierop worden ingezet. Momenteel zijn in Brabant veel bedrijven in de primaire sector en levensmiddelenindustrie en kennisinstellingen al actief betrokken bij de eiwitstrategie.

			Daarnaast kan deze eiwittransitie inclusief succesvolle nieuwe eiwitteelt en -verwaarding bijdragen aan een toekomstbestendig duurzaam landgebruik op regionaal niveau. Hierbij kan dat landgebruik en bijbehorende nieuwe landbouwmodellen actief bijdragen aan het verminderen van emissies, beter bodemgebruik, meer biodiversiteit en een mooier landschap.
--	--	--	--